

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

Jurisprudence And Fundamentals Of Islamic Law

کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم انسانی

زیرگروه تحصیلی الهیات

برنامه درسی اختصاصی

دانشگاه علامه طباطبائی

(بر اساس آئین نامه تدوین و بازنگری برنامه های درسی

مصوب جلسه ۹۵۹ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

Jurisprudence And Fundamentals Of Islamic Law

مقطع کارشناسی ارشد

برنامه درسی بازنگری شده در جلسه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۲۳ به تصویب رسید.

دکتر عبدالله معتمدی

رئیس دانشگاه

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

Jurisprudence And Fundamentals Of Islamic Law

مقطع کارشناسی ارشد

تهیه کننده:

دکتر فاطمه فلاح تفتی: استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشکده الهیات دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

اسامی مشاورین :

ردیف	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	دانشگاه
۱	حمیدرضا بصیری	استادیار	دانشکده الهیات دانشگاه علامه طباطبائی (ره)
۲	اشکان نعیمی	استادیار	دانشکده الهیات دانشگاه علامه طباطبائی (ره)
۳	یاسر تک فلاح	استادیار	دانشکده الهیات دانشگاه علامه طباطبائی (ره)
۴	سیدمحمدحسن مومنی	استادیار	دانشکده الهیات دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	فقه عبادی	مبادی فقه
۲.	احوال شخصیه	آیین دادرسی
۳.		متون تخصصی فقهی-حقوقی
۴.	مکاسب محرمة	فقه مسائل جدید
۵.	فقه جزایی ۱	فقه جزایی
۶.		کلیات علم رجال
۷.	اصول فقه ۵	فلسفه فقه
۸.	فقه جزایی ۲	فقه قراردادهای بین الملل
۹.	فقه تطبیقی	فقه مقارن

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه؛ معرفی کلی و تبیین برنامه درسی

علم فقه به عنوان یکی از وسیع ترین و کاربردی ترین شاخه های معرفتی در حوزه علوم اسلامی، از جایگاه ویژه ای برخوردار است. این علم به عنوان دستورالعمل عملی و جامع زندگی بشر از آغاز تا پایان، به بررسی و تبیین همه ابعاد و جوانب مختلف حیات انسان می پردازد. به گونه ای که اگر بخواهیم مجموعه دانش ها و معارف مرتبط با حوزه دین را در قالب یک مثلث ترسیم کنیم، بخش عمده ای از آن را رفتارها و کنش های انسان که همگی تحت احکام و قوانین الهی قرار می گیرند، تشکیل می دهند. در واقع، علم فقه به عنوان یکی از دیرینه ترین علوم اسلامی، پیشینه ای طولانی تر از سایر شاخه های معرفتی در این حوزه دارد. این علم به طور جامع به بررسی و تبیین مسائل مربوط به عبادات، معاملات، احوال شخصیه، جزا و سیاست می پردازد و در واقع چارچوب کامل و جامعی را برای زندگی انسان ارائه می دهد. همچنین مسائلی که امروزه در قالب موضوعات حقوقی مختلف از جمله حقوق اساسی، مدنی، خانوادگی، جزایی، اداری و سیاسی مطرح می شوند، در گذشته در ابواب متنوع علم فقه مورد بررسی و تحلیل قرار می گرفتند. به گونه ای که نظام حقوقی کشور ما نیز، علی رغم بهره مندی از تجارب حقوقی سایر کشورها، در بنیان خود بر اساس مبانی محکم فقه اسلامی و به ویژه مکتب فقهی جامع و غنی امامیه و اندیشه های ارزشمند فقیهان شیعه شکل گرفته است.

بر این اساس، رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" نام رشته ای است که دانش آموختگان را در زمینه های مختلف مرتبط با فقه اسلامی و مبانی حقوق اسلامی (اصول) تربیت می کند. این رشته در مقطع کارشناسی ارشد ارائه می شود و با ترکیب و تلفیق دروس دانشگاهی و حوزوی، دانشجویان را برای ادامه تحصیل در مقطع دکتری و نیز فعالیت در عرصه های علمی و اجرایی مرتبط با این حوزه آماده می سازد.

برنامه درسی این رشته با هدف تربیت نیروهای متخصص و پاسخگو به نیازهای جامعه در حوزه فقه و حقوق اسلامی تدوین شده است. در این برنامه تلاش شده است تا با بهره گیری از امکانات و منابع آموزشی موجود در نظام های دانشگاهی و حوزوی، کاستی های احتمالی هر یک از این دو نظام به حداقل برسد و یک برنامه درسی جامع و کارآمد ارائه شود. در واقع، این برنامه درسی با توجه به ویژگی های منحصر به فرد علم فقه و ارتباط تنگاتنگ آن با مبانی حقوق اسلامی، به گونه ای طراحی شده است که دانشجویان را در جهت کسب دانش و مهارت های لازم برای ورود به عرصه های مختلف علمی، آموزشی و اجرایی مرتبط با این حوزه آماده سازد.

در این برنامه درسی، دانشجویان ضمن آشنایی با منابع و مبانی فقه اسلامی، به مطالعه و بررسی مسائل و موضوعات مختلف فقهی و حقوقی می پردازند. این دروس شامل مباحث فقهی در زمینه های عبادات، معاملات، خانواده، جزا و سیاست می شود. همچنین مطالعه مبانی و اصول فقه، اصول استنباط احکام شرعی و روش های تفسیر متون فقهی و حقوقی از جمله دیگر محورهای آموزشی این رشته به شمار می روند.

یکی از ویژگی های مهم این برنامه درسی، توجه به کاربردی سازی مباحث فقهی و حقوقی و ارتباط آن با مسائل و نیازهای روز جامعه است. بر این اساس، دانشجویان با مطالعه و بررسی موضوعات مرتبط با حقوق جاری در عرصه های مختلف اجتماعی، به ویژه در حوزه های مدنی، خانوادگی، کیفری و اداری، آشنا می شوند. همچنین توانمندی های تحقیقی و پژوهشی دانشجویان در این برنامه درسی تقویت می شود تا آنها بتوانند به عنوان متخصصان و صاحب نظران این حوزه، به طور مستقل به بررسی، تجزیه و تحلیل و حل مسائل فقهی و حقوقی بپردازند. در مجموع، برنامه درسی رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" به گونه ای تدوین شده است که دانشجویان را در جهت تحقق اهداف بلند دانشگاهی در این حوزه، آماده و توانمند سازد. به طوری که فارغ التحصیلان این رشته بتوانند به عنوان پژوهشگران و متخصصان خبره در عرصه های مختلف علمی، آموزشی و اجرایی مرتبط با فقه و حقوق اسلامی ایفای نقش کنند.

ب) اهداف

آشنایی با محتوای دانش فقه، آرای فقیهان بزرگ و شیوه های استدلال و روش های استنباط فقهی و درک فزون تر نسبت به نیازمندی های جامعه در عرصه قانونگذاری و هدایت اذهان به سوی هرچه فعالیت و کاربردی تر شدن دانش فقه از جمله اهداف اصلی ایجاد این رشته است. تربیت محققان و پژوهشگرانی که بتوانند در سیاستگذاری و برنامه ریزی آینده جمهوری اسلامی ایران حضور موثر داشته باشند، تربیت کادرهای آموزشی و پژوهشی مراکز تحصیل در آموزش و پرورش و آموزش عالی کشور فراهم آوردن زمینه گسترش فعالیت در مشاغل حقوقی و قضایی جامعه و تأمین نیازمندی های نهادهای حقوقی و قضایی کشور از دیگر اهداف این رشته است. تربیت حقوقدانان، وکلاء، قضات و اساتید متعهد و معتقد به مبانی اسلام، کارکرد دیگری است که از این دوره انتظار می رود. برنامه ریزی این دوره و واحدهای آن به گونه ای است که ضمن ایجاد انگیزه تحقیق و تتبع در دانشجویان، می تواند آنان را به شناسایی مشکلات فقهی - حقوقی با توجه به بحران های موجود این سؤالات، ترغیب نماید.

در واقع هدف اصلی این رشته تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز مراکز آموزشی و پژوهشی بخش های دولتی و خصوصی کشور است تا با کسب مهارت های لازم در بازخوانی متون فقهی و استنباط احکام فقهی از منابع دینی یعنی قرآن و سنت پاسخگوی نیازهای جامعه هدف خود باشند. این مسائل ضرورت بازنگری در دروس و سرفصل های رشته را با توجه به اهمیت آن در نظام قانونگذاری و استنباطی و نیز کارآمد شدن آن با توجه به مسائل جدید، دوچندان می کند.

- تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسایل علمی؛
- تأکید بر توسعه‌ی آموزش‌های پژوهش‌محور؛
- تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی بویژه روش مشارکت فعال؛
- تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
- تأکید بر استفاده از متون اساسی، جامع، موجز و کاربردی؛
- اهتمام بر درک و بکارگیری متون و منابع، در حد دوره؛
- تلاش بر معرفی توصیفی منابع محوری و مهم؛
- انطباق آموزه‌های دوره با نیازهای ملی و منطق‌های با رعایت چارچوب‌های تقریب مذاهب
- اهتمام به کارورزی علمی با همکاری مراجع مربوط
- اهتمام به رویکرد نقادانه و نظریه پردازانه، با طرح دیدگاه‌های چالشی مرتبط با رشته
- شناسایی استعداد‌های ویژه جهت تصدی امور تبلیغ، تدریس، مدیریت

ب) ضرورت و اهمیت

این حقیقت پیوسته ملحوظ بوده است که مطالعه و بررسی حقوق ایران بدون آشنایی با فقه امامیه امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین با توجه به جایگاه فقه در نظام حقوقی ایران و رفع نیازهای علمی و آموزشی ایجاب میکند که بسترهای تعامل فقه و حقوق در مطالعه‌ای میان رشته‌ای با عنوان رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی فراهم گردد.

باید تأکید کرد بنا بر مقتضیات قانون اساسی جمهوری اسلامی کلیه قانونگذاری‌ها بایستی بر وفق موازین فقهی انجام گیرد؛ این مسأله مسئولیت مضاعفی به این شاخه علوم اسلامی بخشیده، آن را از زوایای زندگی فردی به درآورده و در جایگاه قانونگذاری و مدیریت سیاسی و اجتماعی نقش عمده داده است.

با توجه به این ضرورت، این رشته ایجاد شد اما جهت پویایی در دانشگاه، نیاز به بازخوانی، اصلاح و تکمیل پیوسته مواد، موارد و منابع درسی دارد. برای تأمین این هدف برنامه‌های درسی رشته فقه در مقطع کارشناسی ارشد مورد بازبینی واقع می‌شود. در جریان اصلاح برنامه با بررسی و پایش نتایج اجرای یک دهه‌ای برنامه مصوب ۸۴کنونی و مطالعات وسیع پشتیبان؛ کوشش زیادی به عمل آمده نقاط ضعف و کاستی برنامه رؤیت شده و جبران شود. جامع نگری، توجه به جنبه‌های کاربردی، تربیت همه جانبه دانشجو، بخشیدن سهم مورد نیاز و حذف زوایای درسی، افزودن به شمار دروس اختیاری، تکمیل منابع و سرفصلها از ویژگیهای برنامه اصلاحی پیشنهادی ۱۴۰۱ است.

شاید در ابتدا چنین به نظر برسد که با وجود رشته فقه و مبانی حقوق در بعضی از دانشگاههای کشور و نیز تدریس و کار عمیق فقه و اصول در حوزه های علمیه ایجاد چنین رشته ای ضرورت ندارد اما توجه به سرفصلهای پیش بینی شده در این برنامه ضرورت راه اندازی آن را روشن میسازد؛ چه اینکه عناوین و دروسی که در این برنامه پیش بینی است با تمام اهمیت و ضرورتی که دارد در حوزه های علمیه به طور سنتی کمتر مورد عنایت است و از طرفی در دانشگاهها با اینکه موضوعات مختلف در برنامه لحاظ می‌شود اما به شیوه های استنباطی در علم فقه و مسائل جدید فقهی با تکیه بر منابع اصیل استنباط احکام در اسلام توجه چندانی نشده است. لذا در هر یک از این دو نظام آموزشی کاستیهایی وجود دارد که برنامه پیشنهادی با عنایت به این خلاها و ضرورت پر کردن آن تدوین گردیده و برای پاسخگویی به مسائل و مشکلاتی که در عصر جدید فراوری جامعه اسلامی است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی در هر دوره

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس عمومی	-
دروس جبرانی	۶
دروس تخصصی الزامی	12
دروس تخصصی اختیاری	۱۴
پایان نامه	۶
جمع	۳۲

ث) نقش، توانایی و شایستگی مورد انتظار از دانش‌آموختگان

دانش‌آموختگان رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" نقش و جایگاه ویژه‌ای را در عرصه‌های مختلف علمی، آموزشی و اجرایی مرتبط با این حوزه ایفا می‌کنند. این رشته با هدف تربیت و پرورش نیروهای متخصص و توانمند در زمینه فقه و حقوق اسلامی طراحی شده است و فارغ‌التحصیلان آن به‌عنوان پژوهشگران، مدرسان و متخصصان خبره در این عرصه ایفای نقش می‌نمایند. به‌طور کلی، از دانش‌آموختگان این رشته انتظار می‌رود که در چند حوزه اصلی، شایستگی‌ها و توانمندی‌های خود را به نمایش بگذارند:

۱. حوزه پژوهش و تولید علم در زمینه فقه و حقوق اسلامی:
دانش‌آموختگان این رشته به‌دلیل برخورداری از دانش عمیق و جامع فقهی و حقوقی و همچنین مهارت‌های تحقیقی قوی، می‌توانند به‌عنوان پژوهشگران و صاحب‌نظران در عرصه علمی ایفای نقش کنند. آنها با انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی و تولید دانش جدید در زمینه‌های متنوع فقهی و حقوقی، به غنای مبانی نظری و ارائه راهکارهای عملی برای حل مسائل و چالش‌های موجود کمک می‌نمایند.
 ۲. حوزه آموزش و تربیت در زمینه فقه و حقوق اسلامی:
دانش‌آموختگان این رشته به‌سبب برخورداری از تسلط علمی، مهارت‌های تدریس و کار با متون فقهی و حقوقی، می‌توانند در نقش‌های مختلف آموزشی ایفای نقش کنند. آنها می‌توانند در مراکز آموزش عالی به تدریس دروس مرتبط با فقه و حقوق اسلامی بپردازند و همچنین در زمینه تربیت و تکمیل معارف دینی و شرعی دانشجویان نقش ایفا نمایند.
 ۳. حوزه اجرا و اعمال قوانین فقهی و حقوقی در نهادهای اجرایی و قضایی:
دانش‌آموختگان این رشته با آشنایی عمیق با مبانی و مستندات فقهی و حقوقی و همچنین درک درست از ارتباط این دو حوزه، می‌توانند در نهادهای اجرایی و قضایی مرتبط با این موضوعات ایفای نقش کنند. آنها با تسلط بر روش‌های استنباط و تفسیر متون فقهی و حقوقی، به‌عنوان مشاوران و کارشناسان خبره در این حوزه، در تدوین و اجرای سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان کمک می‌نمایند.
 ۴. حوزه مشاوره و ارائه خدمات تخصصی در زمینه فقه و حقوق اسلامی:
دانش‌آموختگان این رشته با برخورداری از دانش و تجربه فقهی و حقوقی عمیق، می‌توانند در نقش مشاوران خبره در زمینه‌های مختلف به افراد و نهادهای حقیقی و حقوقی خدمات تخصصی ارائه دهند. این خدمات می‌تواند شامل مشاوره در تنظیم قراردادهای حقوقی، رسیدگی به دعاوی و مسائل قضایی و شناسایی حقوق و تکالیف طرفین بر اساس موازین شرعی و قانونی باشد.
- همچنین فارغ‌التحصیلان این مقطع می‌توانند با کسب مهارت‌های لازم و تخصص در رشته مورد نظر و با تکیه بر مبانی قوی، مبلغان شایسته‌ای برای ترویج اندیشه ناب اسلامی در داخل و خارج کشور باشند. دانش‌آموخته این رشته با شیوه‌های علمی و اجتهادی فقه و اصول برای استخراج احکام اسلامی از منابع اصیل آن آشنا شده و اهل نظر در حقوق اسلامی به ویژه مسائل جدید حقوقی اسلام باشد.

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
مطالعات تطبیقی در زمینه ی فقه و حقوق	همه دروس در این مسیر راهگشا هستند
مطالعات تطبیقی در زمینه ی فقه مذاهب	//
ارائه دیدگاه‌های جدید در مباحث فقه و حقوق	//
امکان فعالیت در دستگاه قضایی و نیز حوزه وکالت	//
مشاوره حقوقی دستگاه‌های اجرایی کشور	//
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
عرضه کننده ی تفکر ناب اسلامی در حوزه ی فقه و حقوق	//
تدریس در رشته فقه و حقوق اسلامی	//

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

شرایط و ضوابط ورود به رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" در مقطع کارشناسی ارشد به شرح زیر است:

۱. مدرک تحصیلی:

داوطلبان باید دارای مدرک کارشناسی (لیسانس) در رشته‌های مرتبط با فقه و حقوق اسلامی مانند فقه و مبانی حقوق اسلامی، فقه شیعیان و فقه اهل بیت (ع) باشند. همچنین داوطلبان می‌توانند از طریق امتحان ورودی، شرایط ورود به دوره را برآورده سازند. داوطلبان باید علاوه بر تسلط بر علوم قرآن و حدیث و سایر رشته‌های مشابه از یکی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران یا دانشگاه‌های

و مراکز آموزش عالی معتبر خارجی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران یا سطح دو حوزه های علمیه سراسر کشور باشند.

۲. معدل:

حداقل معدل مورد نیاز برای ورود به این رشته ۱۴ (چهارده) از ۲۰ است.

۳. آشنایی با زبان عربی:

داوطلبان باید از تسلط نسبی بر زبان عربی برخوردار باشند، به طوری که بتوانند متون فقهی و حقوقی به زبان عربی را درک و تفسیر کنند.

۴. سایر شرایط عمومی:

داوطلبان باید سایر شرایط عمومی مندرج در آیین نامه تحصیلات تکمیلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه را واجد باشند.

چ) شرایط، ضوابط و الزامات اجرا و گسترش رشته

برای اجرا و گسترش رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" در نظام آموزش عالی کشور، شرایط، ضوابط و الزامات زیر باید مدنظر قرار

گیرد:

۱. زیرساخت های آموزشی و پژوهشی:

- تأسیس و راه اندازی گروه های آموزشی و پژوهشی مجزا برای این رشته در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی
- تجهیز و به روز رسانی امکانات و تسهیلات آموزشی و پژوهشی مورد نیاز از جمله کتابخانه، آزمایشگاه و فضاهای مناسب
- توسعه و تقویت همکاری های بین المللی برای بهره گیری از تجارب جهانی در این رشته

۲. نیروی انسانی متخصص:

- استخدام و به کارگیری اعضای هیأت علمی مجرب و متخصص در زمینه فقه و حقوق اسلامی
- برگزاری دوره های آموزشی و توانمندسازی برای ارتقای سطح علمی و تخصصی اساتید
- جذب دانشجویان مستعد و مشتاق به تحصیل در این رشته از طریق تبلیغات و برگزاری آزمون های ورودی

۳. برنامه درسی و محتوایی:

- طراحی و بازنگری مستمر برنامه درسی با توجه به نیازهای جامعه و تحولات علمی و فناوری
- تأکید بر تلفیق نظریه و عمل و تقویت جنبه های کاربردی آموزش ها
- گنجاندن دروس میان رشته ای مرتبط با حوزه های مختلف حقوقی و اجتماعی

۴. زمینه های کاربردی و عملی:

- ایجاد بانک اطلاعاتی و مشاوره های تخصصی فقهی و حقوقی برای ارائه به نهادهای دولتی و مردمی
- برگزاری همایش ها و نشست های علمی با حضور صاحب نظران داخلی و خارجی
- توسعه فعالیت های آموزشی و مشاوره ای در حوزه های عملی و اجتماعی

۵. حمایت های سازمانی و مالی:

- تخصیص بودجه های کافی برای توسعه زیرساخت ها و فعالیت های آموزشی و پژوهشی
- پشتیبانی از طرح های پژوهشی و تولید محتواهای آموزشی در این حوزه
- ایجاد انگیزه های لازم برای جذب دانشجویان و اساتید توانمند

ه) زمینه های شغلی حال و آینده (پیوست شغلی)

دانش آموختگان رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" در حال و آینده می توانند در زمینه های شغلی متنوعی مشغول به فعالیت شوند.

این زمینه های شغلی به شرح زیر است:

۱. حوزه آموزش عالی و پژوهش:

- عضویت هیأت علمی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، به عنوان مدرس دروس مرتبط با فقه و حقوق اسلامی
- انجام پژوهش های بنیادی و کاربردی در زمینه های مختلف فقهی و حقوقی در قالب طرح های پژوهشی
- تألیف و تصنیف کتب و مقالات علمی در حوزه فقه و حقوق اسلامی
- مدیریت و راهبری پروژه های پژوهشی در این زمینه

۲. حوزه قضایی و اجرایی:

- همکاری با نهادهای قضایی و حقوقی به عنوان مشاور و کارشناس خبره در زمینه قوانین و مقررات اسلامی
- همکاری با سازمان‌ها و نهادهای اجرایی در تدوین و اجرای سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مرتبط با فقه و حقوق اسلامی
- ارائه مشاوره حقوقی و فقهی به اشخاص حقیقی و حقوقی

۳. حوزه بانکداری و مالی اسلامی:

- همکاری با موسسات مالی و بانکی در طراحی و اجرای قراردادها و عملیات مطابق با موازین فقهی و حقوقی
- مشاوره در زمینه ابزارهای مالی اسلامی و نظارت بر حسن اجرای عملیات مالی اسلامی

۴. حوزه تقنین و تدوین قوانین:

- مشارکت در فرآیند تدوین و بازنگری قوانین و مقررات با رویکرد انطباق با موازین فقهی و حقوقی اسلامی
- همکاری با نهادهای قانونگذاری و حقوقی در تحلیل و بررسی لوایح و طرح‌های قانونی

۵. حوزه مشاوره و خدمات تخصصی:

- ارائه مشاوره حقوقی و فقهی به اشخاص و نهادهای مختلف در زمینه‌های متنوع
- فعالیت در مراکز مشاوره حقوقی و خانواده با محوریت موازین فقهی و حقوقی اسلامی

۶. سایر زمینه‌های شغلی:

- همکاری با رسانه‌ها و مراکز فرهنگی در ترویج و آموزش مفاهیم فقهی و حقوقی اسلامی
- اشتغال در حوزه‌های آموزشی و پرورشی به عنوان مبلغ و مروج معارف اسلامی
- دانش‌آموختگان این رشته با توجه به تخصص و توانایی‌های خود در زمینه فقه و حقوق اسلامی، می‌توانند در طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های علمی، آموزشی، قضایی، اجرایی و مشاوره‌ای مشغول به کار شوند. این فرصت‌های شغلی در حال حاضر و آینده پیش روی این دانش‌آموختگان قرار دارد و می‌تواند زمینه‌ساز خدمت‌رسانی موثر و کارآمد آنان در عرصه‌های مختلف باشد.

ی) جایگاه تمدنی، فرهنگی و اجتماعی (جایگاه رشته تحصیلی در حوزه تمدنی؛ گذشته حال و آینده و بافت فرهنگی و اجتماعی کشور)

فقه و حقوق اسلامی به عنوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای علمی و فکری تمدن اسلامی محسوب می‌شود. در طول قرن‌های متمادی، علمای بزرگ فقه و حقوق اسلامی با تلاش و پژوهش جدی در این حوزه، زمینه‌های پیشرفت و تعالی تمدن اسلامی را فراهم آوردند. آنان با استنباط و استخراج احکام و قوانین اسلامی از منابع اصلی شریعت، به تنظیم و تدوین نظام حقوقی اسلامی پرداختند که در تمام ابعاد زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان جریان داشت. امروزه نیز علوم فقهی و حقوقی اسلامی همچنان به عنوان میراث ارزشمند و بنیادی تمدن اسلامی محسوب می‌شوند. بررسی و بازشناسی این میراث علمی و فرهنگی، امری ضروری برای تقویت هویت اسلامی-ایرانی و حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی است. رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" با پژوهش و تدریس در این زمینه، به حفظ و انتقال این میراث ارزشمند به نسل‌های آینده کمک می‌کند. در آینده، نقش این رشته در تحقق تمدن نوین اسلامی بسیار مهم و محوری خواهد بود. با توجه به نیاز جوامع اسلامی به احیا و بازتولید معارف فقهی و حقوقی اسلامی در پاسخ به چالش‌های جدید، دانش‌آموختگان این رشته می‌توانند در تبیین و ترویج این معارف و همچنین ارائه راهکارهای نوین برای پیوند آن با زندگی معاصر، نقش بسزایی ایفا کنند.

همچنین این رشته با تولید و انتقال دانش فقهی و حقوقی اسلامی، به تقویت و ترویج هویت دینی و مذهبی جامعه کمک می‌کند. همچنین خدمات تخصصی این رشته در حوزه‌های اجتماعی، قضایی و سیاسی، در ارتقای کیفیت زندگی مردم و تحقق عدالت اجتماعی بر اساس موازین اسلامی مؤثر است. لازم به ذکر است یکی از مهمترین مبانی در بازنگری صورت گرفته، توجه به بحث مهم تحول در علوم انسانی و شاخصه‌های آن است. گنجاندن دروسی چون فلسفه فقه، فقه مسائل جدید، فقه مقارن نشان توجه به شاخص مهم روزآمدی و تغییرات اساسی در سرفصل‌های فقه معاملات ۱ و ۲ و قواعد فقه ۱ و ۲ و نیز دروسی مانند فقه خانواده، فقه جزایی و قضایی و کلیات علم رجال حاکی از عنصر اسلامی سازی، کارآمدی و بومی سازی این رشته است.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱	متون تخصصی فقهی - حقوقی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۲	حقوق جزای عمومی اسلامی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۳	کلیات آیین دادرسی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۴	مبادی فقه	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۵	مبادی اصول فقه	۲	✓	-	-	۳۲	-	-

❖ دانشجویان با مدرک کارشناسی غیر از رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی می بایست حداکثر ۶ واحد از جدول دروس جبرانی را بگذرانند.

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱	اصول فقه ۱	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۲	اصول فقه ۲	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۳	اصول فقه ۳	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۴	فقه معاملات ۱	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۵	فقه خانواده	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۶	فقه مسائل جدید	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
جمع کل		۱۲						

جدول (۴) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱	اصول فقه ۴	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۲	فقه جزایی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۳	کلیات علم رجال	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۴	فقه معاملات ۲	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۵	زبان تخصصی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۶	قواعد فقه (۱)	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۷	قواعد فقه (۲)	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۸	فقه قضایی	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۹	فقه مقارن	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
۱۰	فلسفه فقه	۲	✓	-	-	۳۲	-	-
جمع کل		۲۰						

❖ دانشجویان می بایست از ۲۰ واحد دروس اختیاری تخصصی، ۱۴ واحد از جدول فوق را بگذرانند.

جدول (۵) - مرحله پژوهشی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
				✓	-	۶	پایان نامه	۱

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

۱. سرفصل دروس جبرانی

عنوان درس به فارسی:		متون فقهی و حقوقی تخصصی عربی و انگلیسی	
عنوان درس به انگلیسی:	English & arabic jurisprudence and law texts	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ■	نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری □	عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □	نظری-عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه □	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی

آماده سازی دانشجویان رشته "فقه و مبانی حقوق اسلامی" برای درک و تحلیل متون فقهی و حقوقی به زبان های عربی و انگلیسی.

اهداف ویژه

۱. توانمندسازی دانشجویان در زمینه درک و ترجمه متون فقهی و حقوقی به زبان های عربی و انگلیسی.
۲. آشنایی دانشجویان با اصطلاحات، مفاهیم و قواعد فقهی و حقوقی در متون به زبان های عربی و انگلیسی.
۳. توسعه مهارت های تحلیلی و استنباطی دانشجویان برای استخراج احکام و قواعد فقهی و حقوقی از متون تخصصی.
۴. تقویت توانایی های دانشجویان در تطبیق و بکارگیری دانش فقهی و حقوقی در موضوعات و مسائل جدید.
۵. ارتقای مهارت های ارتباطی و نگارشی دانشجویان در زمینه ارائه تفسیر و تحلیل متون فقهی و حقوقی به زبان های عربی و انگلیسی.

سرفصل ها

در صورت انتخاب متن انگلیسی: متون فقهی حقوقی انگلیسی در حوزه فقه و حقوق مدنی، جزایی و قضایی
در صورت انتخاب متن عربی: از اول کتاب تا ابتدای الفئه الثالثه (المیراث) من المقال الثالث (ص ۸۰)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه مباحث نظری به صورت سخنرانی و پرسش و پاسخ
- برگزاری کارگاه های عملی برای تمرین و تقویت مهارت های تحلیلی و ترجمه
- تشکیل گروه های مطالعاتی برای بحث و تبادل نظر در خصوص متون فقهی و حقوقی
- استفاده از فناوری های آموزشی نوین برای تسهیل فرایند یادگیری

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و عملکرد دانشجویان در فعالیتهای کلاسی
- ارزیابی میان ترم و پایان ترم شامل آزمون های کتبی و شفاهی
- ارزیابی تکالیف و پروژه های پژوهشی در زمینه تحلیل متون تخصصی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس های مجهز به تجهیزات آموزشی نوین مانند تخته هوشمند و ویدئو پروژکتور
- دسترسی به منابع آموزشی دیجیتال و پایگاه های اطلاعاتی مرتبط با علوم فقهی و حقوقی
- مطالعات و آزمایشگاه های تخصصی برای انجام تمرین های عملی

منابع علمی پیشنهادی

انتخاب زبان تدریسی به عهده استاد و نیاز دانشجوی می باشد: بر این اساس:
متن انگلیسی: متون منتخب مباحث معارف اسلامی از کتب، مقالات و مدخلهای دایره المعارف های اسلامی انگلیسی
متن عربی: نقی ثی، رسول، لطیفی. (بی تا). محمد. *النصوص الفقهیه المعاصره*. قم: نشر هاجر.

کنوانسیون حقوق کودک

متن picc

مجله فقه اهل البیت علیهم السلام (عربی)

مجله قضایا اسلامیة معاصرة

مجله الاجتهاد و التجدید

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- ارائه محتوای آموزشی و تمرینها در قالبهای قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیتهای جسمی و حسی
- در نظر گرفتن تسهیلات و امکانات ویژه برای تسهیل مشارکت و یادگیری دانشجویان
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برآورده کردن نیازهای ویژه دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		حقوق جزای عمومی اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:	Islamic general criminal law	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ■	نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری □	عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □	نظری-عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه □	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

کلیات

تعریف: حقوق جزای عمومی و رابطه آن با سایر رشته‌های حقوق و منابع آن

تحولات تاریخی حقوق جزا (بنیادها و مکاتب حقوق کیفری)

جرم و عناصر تشکیل دهنده آن

مسئولیت کیفری

مجرم و مسئولیت کیفری

علل مواجهه جرم

علل رافع مسئولیت کیفری

واکنش در قبال جرم

مجازات

تاریخچه، اهداف، انواع و اصول حاکم بر مجازات‌ها

تغییر مجازات و سقوط آن

اقدامات تأمینی و تربیتی

تاریخچه، ویژگی‌ها، اهداف و اقسام

روش ارزشیابی

- ارزشیابی از طریق مصاحبه و پرسش و پاسخ
- ارزشیابی از طریق آزمون کتبی
- ارزشیابی از طریق مشاهده و ثبت رفتار

روش ارزشیابی تکمیلی

- ارزشیابی از طریق مصاحبه و پرسش و پاسخ
- ارزشیابی از طریق آزمون کتبی
- ارزشیابی از طریق مشاهده و ثبت رفتار

گزینه‌های کتاب‌های:

- فیض، علیرضا (۱۳۹۰). *مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام*. تهران: طبع و نشر.
- عوده، عبدالقادر (۱۳۷۳). *حقوق جزای اسلامی*، ترجمه: ناصر قربان نیا، تهران: نشر میزان.
- وائلی، احمد (۱۳۷۸). *احکام السجون*، مترجم: محمد حسن بکایی، قم: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- ابوزهره، محمد (بی تا). *الجريمة والعقوبة فی الفقه الاسلامی*، قاهره: دارالفکر العربی.
- عوده، عبدالقادر (۱۴۰۲). *التشريع الجنائی الاسلامی*، تهران: مؤسسه البعثه.
- فتحی بهنسی، احمد (۱۴۱۲). *الموسوعة الجنائیه فی الفقه الاسلامی*، بیروت: دارالنهضة العربیة.
- حسنی، هاشم معروف (بی تا). *المسئولية الجنائیه فی الفقه الجعفری*، (بی جا): مؤلف.
- هاشمی شاهرودی، سید محمود (۱۴۲۴). *قراءات فقهیه معاصره فی الحقوق والقضاء*، بیروت: الغدیر.
- نور بها، رضا (۱۴۰۱). *زمینه حقوق جزای عمومی*، تهران: میزان.
- اردبیلی، محمدعلی (۱۴۰۱). *حقوق جزای عمومی ۱ و ۲*، تهران: میزان.
- ولیدی، محمد صالح (۱۳۹۴). *حقوق جزای عمومی ۱ و ۲*، تهران: سمت.
- صانعی، پرویز (۱۳۷۷). *حقوق جزای عمومی ۱ و ۲*، تهران: گنج دانش.
- گلدوزیان، ایرج (۱۳۸۶). *بایسته‌های حقوق جزای عمومی ۱ و ۲*، تهران: میزان.

روش ارزشیابی تکمیلی

- ارزشیابی از طریق مصاحبه و پرسش و پاسخ
- ارزشیابی از طریق آزمون کتبی
- ارزشیابی از طریق مشاهده و ثبت رفتار

عنوان درس به فارسی:		کلیات آیین دادرسی	
عنوان درس به انگلیسی:	General rules of procedure	نوع درس و واحد	
درس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ■	نظری ■
درس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری □	عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □	نظری-عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه □	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و فرآیندهای آیین دادرسی در حقوق اسلامی و کاربرد آن در حل مسائل قضایی.

اهداف ویژه

۱. درک مفاهیم و اصول اساسی آیین دادرسی در فقه و حقوق اسلامی.
۲. آشنایی با فرآیندها و مراحل رسیدگی قضایی در نظام دادرسی اسلامی.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام و قواعد آیین دادرسی از منابع فقهی و حقوقی.
۴. تبیین تفاوت‌های آیین دادرسی اسلامی با نظام‌های قضایی غیر اسلامی.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به‌کارگیری دانش آیین دادرسی اسلامی در حل مسائل قضایی.

سرفصل‌ها

آیین دادرسی مدنی:

- ✓ بخش اول: کلیات: تعریف آیین دادرسی مدنی، فایده آیین دادرسی مدنی
- ✓ بخش دوم: سازمان قضایی طبقه بندی دادگاهها (حقوقی- مدنی خاص- صلح- دیوان کشور) مأمورین قضایی و حقوق و تکالیف آنها
- ✓ بخش سوم: صلاحیت محاکم (ذاتی، نسبی، محلی)
- ✓ بخش چهارم: دادخواست شرایط ابلاغ آثار
- ✓ بخش پنجم: جریان دعوی و رسیدگی به آن دادرسیهای عادی دادرسیهای فوری
- ✓ بخش ششم: احکام صدور حکم (تنظیم حکم و پاکتویس آن و...) آثار حکم شکایت از احکام (تجدیدنظر، اعاده دادرسی، اعتراض شخص ثالث)

اجرای احکام

آیین دادرسی کیفری

پیشینه آیین دادرسی - خصوصیات قوانین آیین دادرسی

روش های آیین دادرسی

دادرسی اتهامی

دادرسی تفتیشی

دادرسی مختلط

دادرسی اسلامی

منابع آیین دادرسی

دعاوی ناشی از جرم

دعای عمومی

نقش دادرسی

سیستم متناسب بودن تعقیب

سیستم قانونی بودن تعقیب

آثار تعلیق تعقیب

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی در زمینه موضوعات دادرسی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل و حل مسائل قضایی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات آیین دادرسی اسلامی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- شمس، عبدالله (۱۴۰۲). آیین دادرسی مدنی. تهران: دراک.
- آخوندی، محمود (۱۳۶۸). آیین دادرسی کیفری، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- آشوری، محمد (۱۳۷۵). آیین دادرسی کیفری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه.
- هدایتی، محمدعلی (۱۳۴۲). آیین دادرسی کیفری، تهران: دانشگاه تهران.
- خالقی، علی (۱۳۹۱). آیین دادرسی کیفری، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش.
- احمدی، نعمت (۱۴۰۱). آیین دادرسی مدنی. تهران: انتشارات اطلس.
- افتخار جهرمی، گودرز؛ السان، مصطفی (۱۴۰۱). آیین دادرسی مدنی، جلد اول. تهران: دور اندیشان.
- متین دفتري، احمد (۱۴۰۱). آیین دادرسی مدنی و بازرگانی. تهران: انتشارات مجد.
- نوبخت، یوسف (۱۴۰۱). آیین دادرسی مدنی. تهران: نشر راد نواندیش.
- مقالات علمی معتبر مرتبط با سرفصل درس در مجلات حقوقی داخلی و خارجی.
- موسوی، سیدرضا (۱۳۸۳). آشنایی با آیین دادرسی و داوری اسلامی، مشهد: دانش شرقی.
- محمدی گیلانی، محمد (۱۴۰۱). قضا و قضاوت در اسلام، تهران: عرفان.
- محمدی ری شهری، محمد (۱۳۷۷). مقدمه‌ای بر سیستم قضای اسلامی، قم: محبت.
- بلاغی، صدرالدین (۱۳۵۸). عدالت و قضا در اسلام، تهران: امیرکبیر.
- مغنیه، محمد جواد (۱۹۶۴م). اصول الاثبات فی الفقه الجعفری، بیروت: دارالعلم.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		مبادی فقه	
عنوان درس به انگلیسی:		Basics of jurisprudence	
نوع درس و واحد			
پایه	نظری	ندارد	
تخصصی اجباری	عملی	ندارد	
تخصصی اختیاری	نظری-عملی		۲
رساله / پایان نامه			۳۲
		تعداد واحد:	
		تعداد ساعت:	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصطلاحات و روش‌های استنباط احکام شرعی در علم فقه و توانمندسازی آنها در کاربردی این دانش در حل مسائل فقهی.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مصادر اصلی فقه اسلامی و مراتب اعتبار آنها.
۲. درک مفاهیم، اصطلاحات و قواعد کلی در علم فقه و آشنایی با روش‌های استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی از منابع فقهی با رعایت اصول و قواعد فقهی.
۴. آشنایی با انواع احکام شرعی و قلمروهای مختلف فقه در نظام حقوقی اسلام.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به‌کارگیری دانش فقهی در حل مسائل و چالش‌های شرعی در جامعه.

سرفصل‌ها

حکم شرعی، تقسیمات حکم، ارکان حکم، تقسیمات واجب
ابواب فقه
عبادات، عقود، ایقاعات
احکام
قضا و شهادت، میراث، حدود و قصاص و دیات

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط فقهی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فقهی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقهی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

فیض، علیرضا (۱۴۰۰). مبادی فقه و اصول؛ مشتمل بر برخی از مسائل دو علم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
نوری، محمد اسماعیل (۱۴۰۰). آشنایی اجمالی با فقه، قم: دفتر انتشارات اسلامی.
صدری، محمد (۱۴۰۰). مبادی فقه و اصول، تهران: دانش پذیر.
کاظم پور فرد، فاطمه؛ اصل فلاح، زهرا؛ افضل قادی، فریبا (۱۳۹۷). فقه مقدماتی، تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		مبای اصول فقه	
عنوان درس به انگلیسی:	Basics of Principles of jurisprudence	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه	نظری
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری	عملی
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری	نظری-عملی
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد علم اصول فقه و توانمندسازی آنها در استنباط و استدلال احکام شرعی در پرتو این علم.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مصادر اصلی علم اصول فقه و جایگاه آن در نظام معرفتی اسلام.
۲. درک مفاهیم، اصطلاحات و قواعد کلی در علم اصول فقه و فرآیندهای استدلال فقهی.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی با رعایت اصول و قواعد اصولی.
۴. آشنایی با انواع ادله شرعی و مراتب اعتبار آنها در فرآیند استدلال فقهی.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش اصول فقه در حل مسائل و چالش‌های شرعی.

سرفصل‌ها

- حلقه اولی - از تعریف علم اصول تا ابتدای النوع الثانی (اصول عملیه) مباحث ذیل توسط اساتید "تلخیص" و ارائه شود:
- ❖ صفحه ۲۵-۱۹) (از ابتدای تعریف علم اصول تا پایان جواز استنباط)
 - ❖ صفحه ۴۲-۳۴) (از اول دلالت «الدلیل الشرعی اللفظی» تا ابتدای «المدلول الوضعی و المدلول التصدیقی»)
 - ❖ صفحه ۶۷-۶۴) (از علاقه الحکم بمقدماته تا العلاقه داخل الحکم الواحد)
- از تعریف علم اصول تا ابتدای النوع الثانی (اصول عملیه)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط اصولی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات اصولی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات اصولی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی

منابع علمی پیشنهادی

- الصدر، الشهید محمدباقر (۱۳۹۵). *دروس فی علم الاصول الحلقه الاولى*. قم: فاروس.
- صدری، محمد (۱۳۹۸). *مبایذی فقه و اصول*، تهران: دانش پذیر.
- شب خیز، محمدرضا (۱۴۰۲). *اصول فقه دانشگاهی*، تهران: انتشارات کتاب آوا.
- زراعت، عباس؛ مسجد، سرایی حمید (۱۴۰۰). *ترجمه و تبیین اصول الاستنباط* تألیف علامه حیدری. قم: انتشارات حقوق اسلامی.
- محقق داماد، سید مصطفی (۱۴۰۰). *مباحثی از اصول فقه*، دفتر اول؛ دفتر دوم. تهران: انتشارات مرکز نشر علوم اسلامی.
- اسلامی، رضا (۱۳۹۲). *قواعد کلی استنباط: ترجمه و شرح حلقه اولی دروس فی علم الاصول*، قم: دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم.
- سبحانی تبریزی، جعفر (۱۳۹۹). *الموجز فی اصول الفقه*. قم: موسسه الامام الصادق علیه السلام.
- مظفر، محمدرضا (۱۳۷۰). *اصول الفقه*. قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

دروس تخصصی اجباری

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه ۱	
عنوان درس به انگلیسی:	Principles of Islamic Jurisprudence (۱)	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد اساسی علم اصول فقه و توانمندسازی آنها در استنباط و استدلال احکام شرعی در پرتو این علم.

اهداف ویژه

۱. درک مفاهیم و اصطلاحات اساسی در علم اصول فقه و آشنایی با منابع و مصادر اصولی.
۲. آشنایی با انواع ادله شرعی و قواعد استدلال فقهی در استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی بر اساس اصول و قواعد اصولی.
۴. آشنایی با مراحل و فرآیندهای استنباط احکام از ادله شرعی در علم اصول فقه.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش اصول فقه در حل مسائل و چالش‌های شرعی.

سرفصل‌ها

تعریف علم الاصول، موضوع علم الاصول، فائده علم الاصول
الحکم الشرعی و تقسیمه و مسائله (من الاجتماع و التضاد و المبادی و القضايا الحقیقیه و الخارجیه، المارات و الاصول)
الادله و الاصول المحرز و غیر المحرز - القطع؛ حجیته و تقسیمه و مسائله - مسلک حق الطاعه و مسلک قبح العقاب بلا بیان
القواعد العامه فی الادله المحرز: الدلیل الشرعی اللفظی و مسائله (الظهور التصوری و الظهور التصدیقی، الوضع و اقسامه، مباحث حول الحقیقه و المجاز، اقسام اللفظ و المعنی، الامر والنهی، قاعده احترازیه القیود، الطالق و التقابل بین الطالق و التقیید، طریق اثباته، اقسامه و کیفیه استفاده من اسم الجنس، العموم و ادواته
اقسام المفاهیم (الشرط، الوصف، اللقب، الغایه و الاستثناء). التطابق بین الدلالات، مناسبات الحکم و الموضوع، اثبات المالک بالدلیل

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط اصولی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات اصولی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات اصولی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی

- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

الصدر، السیدمحمدباقر (۱۴۰۶ق). *حلقه ثانیه*، بیروت: دارالکتب اللبنانی مکتبه المدرسه.
مظفر، محمدرضا (۱۳۷۰). *اصول الفقه*، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
سبحانی تبریزی، جعفر (۱۳۸۸). *الوسیط فی اصول الفقه*، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
فاضل موحدی کرمانی، محمد (۱۳۷۸). *ایضاح الکفایه*، قم: نوح.
شیخ انصاری، مرتضی (۱۴۲۸ق). *فرائد الاصول*، قم: مجمع الفکر الاسلامی.
فاضل لنکرانی، محمدجواد (۱۳۸۱). *اصول فقه شیعیه*، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار عليهم السلام.
قافی، حسین؛ شریعتی، سعید (۱۳۸۶). *اصول فقه کاربردی*، تهران: سمت.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه ۲	
عنوان درس به انگلیسی:	Principles of Islamic Jurisprudence (۲)	نوع درس و واحد	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد اساسی علم اصول فقه و توانمندسازی آنها در استنباط و استدلال احکام شرعی در پرتو این علم.

اهداف ویژه

۱. درک مفاهیم و اصطلاحات اساسی در علم اصول فقه و آشنایی با منابع و مصادر اصولی.
۲. آشنایی با انواع ادله شرعی و قواعد استدلال فقهی در استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی بر اساس اصول و قواعد اصولی.
۴. آشنایی با مراحل و فرآیندهای استنباط احکام از ادله شرعی در علم اصول فقه.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به‌کارگیری دانش اصول فقه در حل مسائل و چالش‌های شرعی.
۶. آشنایی با مقدمات کشف حکم شرعی از ادله غیرلفظی شرعی و نحوه جمع ادله

سرفصل‌ها

الدلیل الشرعی غیر اللفظی: دلالة الفعل، دلالة السکوت و التقرير .
 سیره العقلا و ارتباطه، اثبات الصدور (وسائل الثبات الوجدانی الدلیل الشرعی اللفظی؛ الخبر المتواتر، الجماع، سیره المتشرعه)
 وسایل اثبات الوجدانی للدلیل الشرعی غیر اللفظی (السیره المعاصره للمعصومین، سکوت المعصوم) درجه الوثوق فی وسائل الحراز الوجدانی
 اثبات الصدور (وسائل الثبات التبعدی: الخبر الواحد و الحجیته)
 جهه الصدور (تحدید دائره الحجیه، قاعده التسامح فی ادله السنن)
 اثبات حجیه الدلاله فی الدلیل الشرعی (حجیه الظهور و ادلته، ظواهر الکتاب الکریم)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط اصولی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات اصولی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات اصولی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی

- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

الصدر، السیدمحمدباقر (۱۴۰۶ق). *حلقه ثانیه*، بیروت: دارالکتب اللبنانی مکتبه المدرسه.
مظفر، محمد رضا (۱۳۷۰). *اصول الفقه*، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
سبحانی تبریزی، جعفر (۱۳۸۸). *الوسیط فی اصول الفقه*، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
فاضل موحدی کرمانی، محمد (۱۳۷۸). *ایضاح الکفایه*، قم: نوح.
شیخ انصاری، مرتضی (۱۴۲۸ق). *فرائد الاصول*، قم: مجمع الفکر الاسلامی.
فاضل لنکرانی، محمدجواد (۱۳۸۱). *اصول فقه شیعیه*، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار عليهم السلام.
قافی، حسین؛ شریعتی، سعید (۱۳۸۶). *اصول فقه کاربردی*، تهران: سمت.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه ۳	
عنوان درس به انگلیسی:	Principles of Islamic Jurisprudence (۳)	نوع درس و واحد	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد اساسی علم اصول فقه و توانمندسازی آنها در استنباط و استدلال احکام شرعی در پرتو این علم.

اهداف ویژه

۱. درک مفاهیم و اصطلاحات اساسی در علم اصول فقه و آشنایی با منابع و مصادر اصولی.
۲. آشنایی با انواع ادله شرعی و قواعد استدلال فقهی در استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی بر اساس اصول و قواعد اصولی.
۴. آشنایی با مراحل و فرآیندهای استنباط احکام از ادله شرعی در علم اصول فقه.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به‌کارگیری دانش اصول فقه در حل مسائل و چالش‌های شرعی.
۶. آشنایی با مقدمات کشف حکم شرعی از ادله غیرلفظی شرعی و نحوه جمع ادله

سرفصل‌ها

الدلیل العقلي و اقسامه

قاعده استحاله التکلیف بغیر المقدور، قاعده امکان التکلیف المشروط، قاعده تنوع القيود و احکامها، المسئولیه تجاه القيود و المقدمات، القيود المتأخره زماناً عن المقيد، زمان الوجوب والواجب، اخذ العلم بالحکم فی الموضوع الحکم، اخذ العلم بحکم فی موضوع حکم آخر، اخذ قصد امتثال الامر فی متعلقه، شرطیه القدره بمعنی العلم، التخییر و الکفائیه فی الواجب، امتناع اجتماع الامر والنهی
الدلیل العقلي و حجیته
(الوجوب الغیری لمقدمات الواجب، اقتضاء وجوب الشیء لحرمة ضده، اقتضاء الحرمة للبطلان، مسقطات الحکم، امکان النسخ و تصویره، المألزمه بین الحسن و القبح و الامر و النهی، الاستقراء و القیاس.)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط اصولی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات اصولی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات اصولی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی

- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهاد

الصدر، السیدمحمدباقر (۱۴۰۶ق). *حلقه ثانیه*، بیروت: دارالکتب اللبنانی مکتبه المدرسه.
مظفر، محمد رضا (۱۳۷۰). *اصول الفقه*، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
سبحانی تبریزی، جعفر (۱۳۸۸). *الوسیط فی اصول الفقه*، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
فاضل موحدی کرمانی، محمد (۱۳۷۸). *ایضاح الکفایه*، قم: نوح.
شیخ انصاری، مرتضی (۱۴۲۸ق). *فرائد الاصول*، قم: مجمع الفکر الاسلامی.
فاضل لنکرانی، محمدجواد (۱۳۸۱). *اصول فقه شیعیه*، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار عليهم السلام.
قافی، حسین؛ شریعتی، سعید (۱۳۸۶). *اصول فقه کاربردی*، تهران: سمت.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه معاملات ۱	
عنوان درس به انگلیسی:	Transaction jurisprudence(1)	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم، اصول و قواعد فقهی حاکم بر معاملات مالی در اسلام و توانمندسازی آنها در کاربردی این دانش در حل مسائل مالی و اقتصادی.

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مبانی فقهی در حوزه معاملات مالی در اسلام.
۲. درک مفاهیم و اصول اساسی در فقه معاملات مالی و انواع آنها.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مربوط به معاملات مالی.
۴. آشنایی با قلمرو و موضوعات مختلف در فقه معاملات و جایگاه آن در نظام اقتصادی اسلام.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش فقه معاملات در حل مسائل مالی و اقتصادی جامعه.

سرفصل‌ها:

مباحث بیع تا ضمان شامل: (ارکان بیع، معاطات، تنجیز و تعلیق، مقبوض به عقد فاسد، مثلی و قیمی) شرایط متعاقدين حقیقت اکراه بیع فضولی

روش یاددهی-یادگیری:

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی درباره موضوعات فقه معاملات
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فقهی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی:

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه معاملات

ملزومات تجهیزات و امکانات:

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی:

انصاری، شیخ مرتضی (۱۴۱۵ق)، کتاب المکاسب، قم، کنگره جهانی بزرگداشت شیخ انصاری.
امام خمینی، روح الله (۱۴۲۱). کتاب البیع، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قدس سره.
خویی، سید ابوالقاسم (بی تا). مصباح الفقاهه، تقریر محمد علی توحیدی. قم: سیدالشهدا.
نایینی، میرزا محمد حسن (۱۳۷۳). منیه الطالب، حاشیه المکاسب، تهران: المکتبه المحدثه.
سنه‌وری، عبدالرزاق احمد (۱۳۹۰). نظریه العقد، بیروت: دارالفکر.
ایروانی، شیخ باقر (۱۳۸۵). دروس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی، قم: موسسه الفقه.
نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه خانواده	
عنوان درس به انگلیسی:	Family Islamic Jurisprudential	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم، احکام و قواعد فقهی مرتبط با نهاد خانواده در اسلام و توانمندسازی آنها در کاربردی این دانش در حل مسائل خانوادگی.

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مبانی فقهی در حوزه احکام و موضوعات خانوادگی.
۲. درک مفاهیم و اصول اساسی در فقه خانواده و انواع آن‌ها.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مربوط به مسائل خانوادگی.
۴. آشنایی با قلمرو و موضوعات مختلف در فقه خانواده و جایگاه آن در نظام حقوقی اسلام.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش فقه خانواده در حل مسائل و چالش‌های خانوادگی.

سرفصل‌ها:

ماهیت نکاح و حکم آن (صیغه و نکاح معاطاتی) و بررسی اقوال: شرایط صیغه عقد نکاح و دیدگاه‌های فقهی نسبت به نکاح . معاطاتی
شرایط متعاقدين (اذن ولی در نکاح باکره رشیده) بررسی اقوال فقهی موجود و ادله هر یک .
موانع نکاح (کفر، رضاع، نسب، مصلحه) کفایت .
نکاح فضولی و وکالت در عقد

روش یاددهی-یادگیری:

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی درباره موضوعات فقه خانواده
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل مسائل خانوادگی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی:

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه خانواده

ملزومات تجهیزات و امکانات:

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی:

- سبحانی، جعفر (۱۴۱۶). نظام النکاح فی شریعه الاسلامیه العراء، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
- سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۳۸۸). مهذب الاحکام فی بیان حلال و الحرام، (کتاب النکاح)؛ قم: دار التفسیر.
- شهید ثانی، زین الدین بن علی (۱۳۷۲). مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام. بیروت: مؤسسه البلاغ للطباعة.
- موسوی عاملی، محمدبنعلی (۱۴۱۳). نهایه المرام فی شرح مختصر شرایع الاسلام. تحقیق مجتبی عراقی؛ علی پناه اشتیاردی.
- شبیری زنجانی، موسی (۱۳۷۷). کتاب نکاح. قم: مؤسسه پژوهشی رای پرداز.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۲). کتاب نکاح. قم: مدرسه امام علی بن ابیطالب علیه السلام.
- الجبعی العاملی (الشهید الثانی)، زین الدین (۱۳۸۸). الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة. تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه مسائل جدید	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence of new issues	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی و احکام فقهی مرتبط با مسائل و چالش‌های نوظهور در جامعه اسلامی و توانمندسازی آنها در تحلیل و ارائه پاسخ‌های فقهی مناسب به این موضوعات.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با اصول و روش‌های استنباط فقهی در مسائل جدید.
۲. درک جایگاه و اهمیت فقه اجتماعی و ارتباط آن با نیازهای معاصر جامعه.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل فقهی مسائل و چالش‌های نوظهور اجتماعی.
۴. آشنایی با انواع موضوعات و مسائل جدید در فقه اجتماعی و احکام فقهی مرتبط با آنها.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در ارائه پاسخ‌های فقهی مناسب به مسائل جدید جامعه.

سرفصل‌ها

- کلیاتی در باب پویایی و جامعیت فقه شیعه و هم‌پایی آن با تحولات زمان و توانایی پاسخگویی به نیازهای بشری
- مسائل اقتصادی (معاملات بانکی، قرارداد بیمه، حقوق معنوی یا مالکیت‌های فکری، صنعت گردشگری، رابطه خمس و زکات با مالیات‌های حکومتی، بخت‌آزمایی)
- مسائل پزشکی (تشریح و پیوند اعضا، باروری مصنوعی، تغییر جنسیت، مرگ مغزی)
- مسائل اجتماعی و فرهنگی (کنترل جمعیت و عقیم‌سازی، طهارت و نجاست اهل کتاب، نقاشی و مجسمه‌سازی)
- مسائل متفرقه (ذبح با آلات جدید، اثبات دعاوی جرائم و نسب با ابزار و وسایل جدید)
- احکام فقهی مرتبط با مسائل و چالش‌های اجتماعی نوظهور

- تحلیل فقهی موضوعات مختلف در حوزه فقه اجتماعی و مطالعات موردی در زمینه فقه مسائل جدید و فقه اجتماعی

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های تحلیل فقهی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فقهی جدید
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه مسائل جدید

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و اجتماعی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- دفتر تبلیغات اسلامی (۱۳۸۴). مسایل مستحدثه پزشکی، قم: بوستان کتاب قم.
- هاشمی شاهرودی، سید محمود (۱۴۲۴). *قراءات فقهیه معاصره فی الحقوق والقضاء*، بیروت: الغدير.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۰). *بحوث فقهیه هامه*، قم: مدرسه الامام علی بن ابیطالب علیه‌السلام.
- عزالدین، بحر العلوم (بی تا). *بحوث فقهیه؛ تقریرات درس آیت الله شیخ حسین حلی*، بیروت: موسسه المنار.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۶). *بحوث فقهیه هامه*؛ قم: مدرسه امام علی بن ابیطالب علیه‌السلام.
- مومن قمی، محمد (۱۴۱۵). *کلمات سدیده فی مسائل الجدیده*؛ قم: جماعه مدرسین.
- روحانی، سید محمد صادق (۱۴۱۴). *المسائل المستحدثه*؛ قم: دارالکتاب.
- صدر، سید محمد (۱۴۳۰). *فقه الموضوعات الحدیثه*؛ نجف: هیئة تراث السید شهید صدر.
- الاسقر، محمد سلیمان (۲۰۰۸). *ابحاث اجتهادی فی الفقه الطبی*؛ العربیه.
- مجله فقه اهل بیت علیهم السلام

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

دروس تخصصی اختیاری

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه ۴	
عنوان درس به انگلیسی:	Principles of Islamic Jurisprudence (۴)	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد اساسی علم اصول فقه و توانمندسازی آنها در استنباط و استدلال احکام شرعی در پرتو این علم.

اهداف ویژه

۱. درک مفاهیم و اصطلاحات اساسی در علم اصول فقه و آشنایی با منابع و مصادر اصولی.
۲. آشنایی با انواع ادله شرعی و قواعد استدلال فقهی در استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام شرعی بر اساس اصول و قواعد اصولی.
۴. آشنایی با مراحل و فرآیندهای استنباط احکام از ادله شرعی در علم اصول فقه.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش اصول فقه در حل مسائل و چالش‌های شرعی.
۶. آشنایی با مقدمات کشف حکم شرعی از ادله غیرلفظی شرعی و نحوه جمع ادله

سرفصل‌ها

- الاصول العملیه (القاعده العملیه فی حاله الشک، البراءه الشرعیه؛ ادلتها، تحدید مفادها و شروطها، قاعده منجزیه العلم الجمالی، تحدید ارکانها و موارد اختلاف)
- الاصول العملیه (الاستصحاب، تعریفه و تمییزه من سایر مشابهاه، ادلته و ارکانه، عموم جریان و تطبیقاته، استصحاب الحکم المعلق، استصحاب التدریجیات، استصحاب الکلی، الاستصحاب فی حالت الشک فی التقدم و التأخر و حاله مجهولی التاریخ و توارد الحالتین، الاستصحاب فی حالت الشک السببی و المسببی)
- تعارض الادله (التعارض بین الادله المحرز، قاعده الجمع العرفی، قاعده تساقط المتعارضین، قاعده الترجیح للروایات الخاصه، قاعده التخییر للروایات الخاصه، التعارض بین الاصول العملیه، التعارض بین الادله المحرز و الاصول العملیه)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های استنباط اصولی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات اصولی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات اصولی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- الصدر، السیدمحمدباقر (۱۴۰۶ق). *حلقه ثانیه*، بیروت: دارالکتب اللبنانی مکتبه المدرسه.
- مظفر، محمدرضا (۱۳۷۰). *اصول الفقه*، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- سبحانی‌تبریزی، جعفر (۱۳۸۸). *الوسیط فی اصول الفقه*، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
- آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی‌تا). *کفایه الاصول*، قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
- فاضل موحدی کرمانی، محمد (۱۳۷۸). *ایضاح الکفایه*، قم: نوح.
- شیخ انصاری، مرتضی (۱۴۲۸ق). *فرائد الاصول*، قم: مجمع الفکر الاسلامی.
- فاضل لنکرانی، محمدجواد (۱۳۸۱). *اصول فقه شیعه*، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار عليهم السلام.
- قافی، حسین؛ شریعتی، سعید (۱۳۸۶). *اصول فقه کاربردی*، تهران: سمت.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه جزایی	
عنوان درس به انگلیسی:		Criminal jurisprudence	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مفاهیم، احکام و قواعد فقهی مرتبط با جرائم و مجازات‌ها در اسلام و توانمندسازی آنها در کاربردی‌ترین مسائل و چالش‌های حقوقی-کیفری.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مبانی فقهی در حوزه جرائم و مجازات‌های شرعی.
۲. درک مفاهیم و اصول اساسی در فقه جزایی اسلامی و انواع آن‌ها.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مربوط به جرائم و مجازات‌ها.
۴. آشنایی با قلمرو و موضوعات مختلف در فقه جزایی و جایگاه آن در نظام حقوقی اسلام.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش فقه جزایی در حل مسائل و چالش‌های حقوقی-کیفری.

سرفصل‌ها

- قصاص
- اقسام قتل
- وسائل اثبات قتل عمدی
- احکام قصاص نفس
- قصاص غیر نفس
- دیات
- اقسام دیه
- احکام قتل و دیات

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی درباره موضوعات فقه جزایی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل مسائل جزایی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه جزایی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- موسوی خوئی، سید ابوالقاسم (۱۳۸۶). مبانی تکملة المنهاج: القصاص والديات (جلد ۴۲)، قم: موسسه احیاء آثار امام خویی.
- فاضل لنکرانی، محمد (۱۳۹۱). تفصیل الشریعه فی شرح الوسیله، تهران: عروج.
- فیض، علیرضا (۱۳۹۰). مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام، تهران: طبع و نشر.
- خوئی، ابوالقاسم (۱۹۵۷). مبانی تکملة المنهاج، النجف: المطبعة الاداب، ۱۹۵۷ م.
- گرچی، ابوالقاسم (۱۳۸۰). دیات، تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ.
- عوده، عبدالقادر (۱۴۰۲). التشریع الجنایی الاسلامی، تهران: مؤسسه البعثة.
- ابوزهره، محمد (بی تا). الجریمه والعقوبه فی الفقه الاسلامی، قاهره: دارالفکر العربی.
- مرعشی، سید محمد حسین (۱۳۷۳). دیدگاه های نو در حقوق کیفری اسلام، تهران: میزان.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		کلیات علم رجال	
عنوان درس به انگلیسی:	rijal	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	☐ پایه	☒ نظری
دروس هم نیاز:	ندارد	☐ تخصصی اجباری	☐ عملی
تعداد واحد:	۲	☒ تخصصی اختیاری	☐ نظری-عملی
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، اصول و قواعد علم رجال و توانمندسازی آنها در تحلیل و ارزیابی روایات و احادیث شرعی بر اساس این علم.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با مفاهیم، اصطلاحات و موضوعات اساسی در علم رجال.
۲. درک جایگاه و اهمیت علم رجال در نظام معرفتی اسلامی و فرآیند استنباط احکام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و ارزیابی رجال و سند احادیث و روایات شرعی.
۴. آشنایی با انواع منابع و مصادر موجود در علم رجال و چگونگی استفاده از آنها.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش رجال در نقد و بررسی روایات شرعی.

سرفصل‌ها

کلیات: تعریف، اهمیت و تاریخچه علم رجال و تفاوت آن با درایه، فهرست و تراجم کتاب‌های رجالی: منابع اولیه، ثانویه و متأخر راه‌های اثبات وثاقت راوی توثیقات خاصه؛ (الفاظ جرح و تعدیل) توثیقات عامه: ۱. اصحاب اجماع؛ ۲. مشایخ اجازه از اول القسم الثانی تا اول نظرات فی بعض کتب الحدیث

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های رجالی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات رجالی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات رجالی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع رجالی و حدیثی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- ایروانی، باقر (۱۴۰۰). *دروس تمهیدیة فی القواعد الرجالیه*، قم: نشر هاجر.
- سبحانی، جعفر (۱۳۶۹). *کلیات فی علم الرجال*، قم: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم.
- اردبیلی، محمد بن علی، ملکیان، محمدباقر (۱۳۹۳). *جامع الرواة*، قم: بوستان کتاب.
- تجلیل تبریزی، ابوطالب (۱۳۹۱). *معجم الثقات*، قم: فیضیه.
- شوشتری، محمدتقی (۱۴۲۴). *قاموس الرجال*، قم: جامعه مدرسین.
- خوئی، ابوالقاسم (۱۳۷۲). *معجم رجال الحدیث*، قم: بی نا.
- فضلی، عبدالهادی (۱۴۲۰). *اصول علم الرجال*، بیروت: موسسه ام القرى.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه معاملات ۲	
عنوان درس به انگلیسی:	Transaction jurisprudence(2)	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	☐ پایه	☒ نظری
دروس هم نیاز:	ندارد	☐ تخصصی اجباری	☐ عملی
تعداد واحد:	۲	☒ تخصصی اختیاری	☐ نظری-عملی
تعداد ساعت:	۳۲	☐ رساله / پایان نامه	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مفاهیم، اصول و قواعد فقهی حاکم بر معاملات مالی در اسلام و توانمندسازی آنها در کاربست این دانش در حل مسائل مالی و اقتصادی.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مبانی فقهی در حوزه معاملات مالی در اسلام.
۲. درک مفاهیم و اصول اساسی در فقه معاملات مالی و انواع آنها.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مربوط به معاملات مالی.
۴. آشنایی با قلمرو و موضوعات مختلف در فقه معاملات و جایگاه آن در نظام اقتصادی اسلام.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش فقه معاملات در حل مسائل مالی و اقتصادی جامعه.

سرفصل‌ها

از اول «الشروط التي يقع عليها العقد» تا «لو كان الخيار لاجنبی فمات»

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی درباره موضوعات فقه معاملات
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فقهی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه معاملات

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- انصاری، شیخ مرتضی (۱۴۱۵ق)، کتاب المکاسب، قم، کنگره جهانی بزرگداشت شیخ انصاری.
- امام خمینی، روح الله (۱۴۲۱). کتاب البیع، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قدس سره.
- خویی، سید ابوالقاسم (بی تا). مصباح الفقاهه، تقریر محمد علی توحیدی. قم: سیدالشهدا.
- نایینی، میرزا محمد حسن (۱۳۷۳). منیه الطالب، حاشیه المکاسب، تهران: المکتبه المحمدی.
- سنه‌وری، عبدالرزاق احمد (۱۳۹۰). نظریه العقد، بیروت: دارالفکر.
- ایروانی، شیخ باقر (۱۳۸۵). دروس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی، قم: موسسه الفقه.
- نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		متون فقهی و حقوقی تخصصی انگلیسی	
عنوان درس به انگلیسی:		English Jurisprudence And Law Texts	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

توانمندسازی دانشجویان در خواندن، درک و تحلیل متون تخصصی فقهی و حقوقی به زبان انگلیسی و کسب مهارت‌های ترجمه و تفسیر در این زمینه.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با اصطلاحات و مفاهیم تخصصی فقهی و حقوقی به زبان انگلیسی.
۲. توانمندسازی دانشجویان در خواندن و درک متون تخصصی فقهی و حقوقی به زبان انگلیسی.
۳. کسب مهارت‌های ترجمه متون تخصصی فقهی و حقوقی از انگلیسی به فارسی و بالعکس.
۴. آشنایی با سبک‌های نگارش و ساختارهای متنی در متون فقهی و حقوقی انگلیسی.
۵. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل، تفسیر و استنتاج مطالب از متون تخصصی انگلیسی.

سرفصل‌ها

مدخل‌های فقهی و اصولی دائره المعارف اسلام همچون فقه اصول فقه زکات خمس بیت المال و ...

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های ترجمه و تحلیل
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل و تفسیر متون تخصصی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات ترجمه و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه متون تخصصی انگلیسی

ملزومات تجهیزات و امکانات:

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی متون فقهی و حقوقی انگلیسی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

Pellat, B.Lewis, The Encyclopaedia of Islam, Second Edition
The Encyclopaedia of Islam
The New Encyclopaedia Britannica
Encarta Encyclopaedia
Roots of Religion

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		قواعد فقه ۱	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence rules (۱)	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	ندارد	
تخصصی اجباری ☐	عملی ☐	ندارد	
تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، قواعد و اصول کلی فقه اسلامی و توانمندسازی آنها در به کارگیری این قواعد در استنباط و تحلیل احکام فقهی.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اصطلاحات اساسی در قواعد فقهی.
۲. درک جایگاه و اهمیت قواعد فقهی در نظام معرفتی و استنباطی اسلام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در شناخت و کاربرد قواعد فقهی در حل مسائل فقهی.
۴. آشنایی با انواع قواعد فقهی و چگونگی استنتاج و استنباط آنها از منابع فقهی.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری قواعد فقهی در تحلیل و استنباط احکام شرعی.

سرفصل‌ها

- لاضرر
- لاضرر
- علی الید
- اتلاف و تسبیب
- غرور

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین کاربرد قواعد فقهی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات قواعد فقهی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات قواعد فقهی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و رجالی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- ایروانی، باقر (۱۴۰۰). *دروس تمهیدیة فی القواعد الفقهیة*، قم: نشر هاجر.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۰). *قواعد الفقهیة*، قم: امام علی بن ابیطالب (علیه السلام).
- القواعد الفقهیة (آیة‌الله فاضل لنکرانی)*
العناوین (میرفتاح مراغه‌ای)
- الموسوی البجنوردی، حسن. (۱۳۸۹). *قواعد الفقهیة*، قم: موسسه اسماعیلیان.
- الشهید الثانی، زین الدین. (۱۳۷۵). *فوائد القواعد*. تحقیق: ابوالحسن المطلبی. قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- نراقی، احمد بن محمد مهدی (۱۳۷۵). *عوائد الایام*، حقه مرکز الابحاث و الدراسات الاسلامیه، قم: مکتب العالم الاسلامی.
- محقق داماد، سید مصطفی (۱۳۷۳). *قواعد فقه*. تهران: سمت.
- المصطفوی، محمدکاظم (۱۳۷۱). *قواعد: مائه قاعدة فقهیه معنا و مدرکا و مورد*. قم: موسسه النشر الاسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		قواعد فقه ۲	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence rules (2)	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی، قواعد و اصول کلی فقه اسلامی و توانمندسازی آنها در به کارگیری این قواعد در استنباط و تحلیل احکام فقهی.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اصطلاحات اساسی در قواعد فقهی.
۲. درک جایگاه و اهمیت قواعد فقهی در نظام معرفتی و استنباطی اسلام.
۳. توانمندسازی دانشجویان در شناخت و کاربرد قواعد فقهی در حل مسائل فقهی.
۴. آشنایی با انواع قواعد فقهی و چگونگی استنتاج و استنباط آنها از منابع فقهی.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری قواعد فقهی در تحلیل و استنباط احکام شرعی.

سرفصل‌ها

- قاعده عدم ولایت
- قاعده نفی سبیل
- قاعده مصلحت
- قاعده عدالت؛
- قاعده حفظ نظام؛
- قاعده وجوب تعظیم شعائر الهی؛
- قاعده تعاون؛
- قاعده صلح؛
- قاعده مقابله به مثل

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین کاربرد قواعد فقهی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات قواعد فقهی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس

- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات قواعد فقهی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و رجالی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- ایروانی، باقر (۱۴۰۰). *دروس تمهیدی فی القواعد الفقهیه*، قم: نشر هاجر.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۰). *قواعد الفقهیه*، قم: امام علی بن ابیطالب (علیه السلام).
- القواعد الفقهیه* (آیه‌الله فاضل لنکرانی)
- العناوین* (میرفتاح مراغه‌ای)
- الموسوی البجنوردی، حسن. (۱۳۸۹). *قواعد الفقهیه*، قم: موسسه اسماعیلیان.
- الشهید الثانی، زین الدین. (۱۳۷۵). *فوائد القواعد*، تحقیق: ابوالحسن المطلبی. قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- نراقی، احمد بن محمد مهدی (۱۳۷۵). *عوائد الایام*، حقه مرکز الابحاث و الدراسات الاسلامیه، قم: مکتب العالم الاسلامی.
- محقق داماد، سید مصطفی (۱۳۷۳). *قواعد فقه*، تهران: سمت.
- المصطفوی، محمد کاظم (۱۳۷۱). *قواعد: مائه قاعده فقهیه معنا و مدرکا و مورد*، قم: موسسه النشر الاسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه قضایی	
عنوان درس به انگلیسی:		judicial jurisprudence	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مفاهیم، احکام و قواعد فقهی مرتبط با نظام قضایی در اسلام و توانمندسازی آنها در به کارگیری این دانش در حل مسائل قضایی و حقوقی.

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با منابع و مبانی فقهی در حوزه قضاوت و امور قضایی.
۲. درک مفاهیم و اصول اساسی در فقه قضایی اسلامی و انواع آنها.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مربوط به مسائل قضایی.
۴. آشنایی با قلمرو و موضوعات مختلف در فقه قضایی و جایگاه آن در نظام حقوقی اسلامی.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به کارگیری دانش فقه قضایی در حل مسائل و چالش‌های حقوقی.

سرفصل‌ها

قضا: (تعریف قضا. مراتب ولایت شرعی. شرایط قاضی. قاضی تحکیم. راه‌های اثبات ولایت قضا. احکام پذیرش قضاوت. اسباب برکناری قاضی. ارتزاق قاضی. محرمات قضا. کیفیت حکم. تعریف مدعی و منکر. انکار. سکوت. احکام یمین. احکام تعارض. احکام قسمت. روش رسیدگی. شیوه‌های برخورد با متهم. شیوه‌های برخورد با شاکی. نحوه اجرای احکام)

شهادت: (شروط شاهد. تعریف عدالت. مستند شهادت. موارد کاربرد استفاضه. احکام تحمّل و ادای شهادت. تفصیل حقوق. شهادت بر شهادت. رجوع از شهادت)

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی درباره موضوعات فقه قضایی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل مسائل قضایی
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه قضایی

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حقوقی اسلامی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- خویی، سید ابوالقاسم (۱۴۲۲). مبانی تکمله المنهاج، قم: موسسه احیا آثار الامام الخویی.
- سبحانی، جعفر (۱۳۷۶). نظام القضاء و الشهاده فی الشریعه الاسلامیه الغراء، قم: موسسه امام صادق علیه السلام.
- موسوی اردبیلی، سید عبدالکریم (۱۴۰۸). فقه القضاء، قم: مکتبه امیرالمومنین.
- نجفی، محمدحسن (۱۴۰۴). جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
- سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۳۸۸). مهذب الاحکام فی بیان حلال و الحرام، (کتاب النکاح)؛ قم: دار التفسیر.
- ایروانی، باقر (۱۴۲۶). دروس تمهیدیة فی القواعد الفقهیة، قم: موسسه الفقه.
- یزدی، سیدمحمدکاظم (۱۳۷۸). تکمله العروة الوثقی، کتاب القضاء، تهران: مطبعه حیدری.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فقه مقارن	
عنوان درس به انگلیسی:		Comparative jurisprudence	
نوع درس و واحد			
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با انواع مذاهب فقهی اسلامی و تحلیل تطبیقی احکام و نظرات فقهی در موضوعات مختلف میان این مذاهب.

اهداف ویژه

۱. آشنایی دانشجویان با مفاهیم، اصطلاحات و موضوعات اساسی در فقه مقارن.
۲. درک جایگاه و اهمیت فقه مقارن در تعمیق و تکامل معارف فقهی اسلامی.
۳. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل تطبیقی آرا و نظرات فقهی میان مذاهب اسلامی.
۴. آشنایی با منابع و مصادر موجود در حوزه فقه مقارن و چگونگی استفاده از آنها.
۵. کسب مهارت‌های کاربردی در به‌کارگیری دانش فقه مقارن در حل مسائل فقهی معاصر.

سرفصل‌ها

- تعاریفات مختلف از فقه مقارن و اهداف و فواید آن؛
- آیه وضو؛
- مسح بر کفش؛
- تشریع اذان و ثنوب در اذان صبح؛
- سجده بر زمین؛
- جمع بین صلاتین؛
- قصر السفر؛
- ازدواج موقت؛
- خمس غنیمت؛
- شهادت بر طلاق؛
- طلاق سه مرتبه در مجلس؛
- قسم بر طلاق؛
- وصیت به وارث در کمتر از ثلث؛
- ارث مسلمان از کافر و بر عکس؛
- صحابه و مرجعیت علمی بعد پیامبر صلی الله علیه و آله

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- برگزاری کارگاه‌های عملی برای تمرین مهارت‌های تطبیقی

- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فقه مقارن
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فقه مقارن

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فقهی و حدیثی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- سبحانی تبریزی، جعفر (۱۴۲۳). *الانصاف فی مسائل دام فیها الخلاف*، قم: مؤسسه الإمام الصادق علیه السلام.
- امینی، عبدالحسین (۱۳۹۷). *السجود علی التربه الحسینیه عند الشیعه / الامامیه*، بیروت: دارالزهراء.
- جزیری، عبدالرحمن (۱۳۶۷). *الفقه علی المذاهب الاربعه*، بیروت: دارالاحیاء.
- مغنیه، محمدجواد (۱۴۲۱). *الفقه علی المذاهب الخمسه*، بیروت: دار التیار الجدید.
- طوسی، محمد بن حسن (۱۴۰۷). *الخلاف*، قم: دفتر انتشارات اسلامی.
- ابن رشد، محمد بن احمد (۱۴۲۵). *هدایت المجتهد و نهاییه المقتصد*، قاهره: دارالحديث.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

عنوان درس به فارسی:		فلسفه فقه	
عنوان درس به انگلیسی:		Philosophy of jurisprudence	
نوع درس و واحد			
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با دلایل حکمت‌شناختی فقه اسلامی و ارتباط آن با مسائل اجتماعی و چالش‌های معاصر جامعه.

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اصطلاحات بنیادین در فلسفه فقه.
۲. درک جایگاه و اهمیت فلسفه فقه در فهم عمیق‌تر احکام و مقاصد شرعی.
۴. آشنایی با ویژگی‌ها و ابعاد مختلف فقه اجتماعی و کارکردهای آن در حل مسائل جامعه.

سرفصل‌ها

- تعریف فلسفه فقه و فرق آن با اصول فقه و علوم مقارن با آن
- تعریف علم فقه و فرق آن با علم کلام، اخلاق و حقوق، روانشناسی
- قلمرو علم فقه (ادله شمولیت فقه، بررسی نظریات پیرامون قلمرو فقه، امور فردی و اجتماعی، امور جوارحی و جوانحی، امور دینوی و اخروی)
- کاربرد علم فقه (فقه و برنامه ریزی، فقه و نظام سازی، فقه و فرهنگ، فقه و اقتضائات عصری)
- نظریات جدید پیرامون فقه و اقتضائات عصری (تعیین اصل در احتمال تغییر موضوع، تعیین اصل در حکم موضوعات مستحدثه، ضابطه تعیین موضوعات ثابت از متغیر)
- راهکارهای اثبات کارآمدی فقه در کنار تحولات اجتماعی (نظریه منطقه الفراغ، نظریه حکم حکومتی، نظریه شوری، نظریه تلفیق حکم حکومتی و شوری)
- نقش ملاکات احکام در استنباط احکام
- منابع علم فقه و مقایسه آنها با منابع سایر علوم
- روش‌های استنباط احکام
- ویژگی‌ها و کارکردهای فقه اجتماعی در جامعه اسلامی

روش یاددهی-یادگیری

- ارائه محتوای نظری به صورت سخنرانی و بحث گروهی
- تشویق دانشجویان به مشارکت فعال در تحلیل موضوعات فلسفه فقه
- استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین برای تسهیل یادگیری مفاهیم تخصصی

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر مشارکت و تکالیف دانشجویان در کلاس
- برگزاری آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم شامل سؤالات تشریحی و تحلیلی
- ارزیابی تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی در زمینه موضوعات فلسفه فقه

ملزومات تجهیزات و امکانات

- کلاس‌های مجهز به امکانات سمعی-بصری و نرم‌افزارهای آموزشی تخصصی
- دسترسی به کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی حاوی منابع فلسفی و فقهی
- امکانات لازم برای برگزاری کارگاه‌های عملی و مطالعات موردی

منابع علمی پیشنهادی

- بای، حسینعلی (۱۳۹۴). *فلسفه فقه*، قم: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ضیائی فر، سعید (۱۳۹۴). *فلسفه علم فقه*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- جمعی از نویسندگان (۱۳۸۲). *گفت و گوهای فلسفه فقه*، قم: بوستان کتاب.
- محمدی جورکویه، علی (۱۳۹۹). *گفتاری در فلسفه فقه*، قم: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- صدر، محمدباقر (۱۳۷۵). *اقتصادنا*، قم: دفتر تبلیغات اسلامی.
- صرامی، سیف‌الله (۱۳۸۶). *گفتگو با جمعی از اساتید دانشگاه*، حق، حکم و تکلیف، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه

- تهیه و ارائه محتوای درسی در قالب‌های قابل دسترسی برای دانشجویان با معلولیت‌های جسمی و حسی
- ارائه تسهیلات و امکانات ویژه برای تشویق مشارکت و یادگیری دانشجویان دارای نیازهای خاص
- هماهنگی با مشاوران آموزشی برای شناسایی و برطرف کردن موانع یادگیری دانشجویان

